

Силабус курсу
Основи зіставного мовознавства

Освітній ступінь: магістр

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

**Спеціалізація: 035.043 Германські мови та літератури.
(переклад включно), перша – німецька**

Освітньо-професійна програма: Німецька мова і література

Кількість кредитів: 3

Рік підготовки, семестр: 2 рік, 3 семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять: згідно з розкладом

Консультації: згідно з розкладом

Мова викладання: німецька

Керівник курсу

канд. філол. наук, доц. Яцюк Іван Ярославович

**Контактна
інформація**

E-mail: yatsyuk.iv@tnpu.edu.ua Тел.: 0352-43-58-31 (деканат)

Анотація дисципліни

Мета вибіркової навчальної дисципліни «Основи зіставного мовознавства» – ознайомити здобувачів вищої освіти зі сферою дослідження і проблематикою зіставного мовознавства (контрастивної / конфронтативної лінгвістики) як окремого розділу науки про мову, її основними поняттями, методами і термінами, сформулювати у них чітке розуміння спільностей і відмінностей у структурах мов на основних мовних рівнях, розкрити прикладне значення зіставного мовознавства для методики навчання іноземних мов і можливості використання його результатів у навчальному процесі, розвинути у студентів здатність самостійно проводити елементи зіставного аналізу і творчо застосовувати набуті знання у власному науковому пошуку.

Таким чином, у рамках зазначеної дисципліни вивчаються її предмет, мета і завдання, здійснюється короткий історичний огляд її становлення, підходи і принципи проведення зіставлення мовних систем, методи, які при цьому використовуються, розглядаються шляхи використання результатів зіставного дослідження для покращення вивчення однієї із порівнюваних мов як іноземної. Важливим аспектом викладання дисципліни є також формування у студентів навичок самостійного проведення зіставного аналізу, здатності критично осмислювати вивчений матеріал, застосовувати його у власних наукових дослідженнях, генерувати і обґрунтовувати власні ідеї та підходи.

Навчальний контент

	Теми	Результати навчання
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. . Allgemeine Fragestellungen der kontrastiven Linguistik		
1.	Ziel- Aufgabenstellungen der kontrastiven Linguistik als Studiengang	Володіння змістовими аспектами предмету, мети, завдань дисципліни, вміння формулювати і характеризувати їх німецькою мовою, висловлювати і обґрунтовувати власну позицію щодо них
2.	Entstehung und Werdegang der kontrastiven Linguistik	Знання і вміння описувати німецькою мовою основні етапи розвитку і становлення зіставного мовознавства, володіння концептуальними положеннями основоположних праць з дисципліни, здатність до їх критичного осмислення і аналізу
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Kurzer kontrastiver Überblick der Hauptsprachebenen		
3.	Kontrastive Linguistik und Analyse im Lautbereich	Знати і вміти описати німецькою мовою основні підходи до здійснення зіставного аналізу фонетичних систем рідної та іноземної (німецької) мов, вміти практично проводити такий аналіз та застосовувати його у процесі навчання іноземної (німецької) мови та у дослідницькій діяльності
4.	Kontrastanalyse im morphologischen Bereich	Володіння методами здійснення порівняльного аналізу рідної та іноземної (німецької) мов на морфологічному рівні, вміння застосовувати його результати для покращення процесу навчання іноземної (німецької) мови та в науковому пошуку
5.	Kontrastive Lexikologie	Усвідомлення комплексного характеру, багатоаспектності і пов'язаної з ними проблематики здійснення зіставлення лексико-семантичних систем рідної та іноземної (німецької) мов, вміння охарактеризувати німецькою мовою основні сфери такого зіставлення (контрастивна семантика, контрастивна семасіологія тощо). Уміння практично використовувати отримані в цій сфері знання для навчання іноземної (німецької) мови та при здійсненні наукових досліджень
6.	Kontrastive Analyse auf der Syntaxebene	Знання особливостей здійснення зіставного аналізу рідної та іноземної (німецької) мов на синтаксичному рівні, здатність охарактеризувати цей процес німецькою мовою, практичні вміння його проведення та здатність використовувати результати такого виду порівняння у майбутній дослідницькій та професійній діяльності
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Die wichtigsten Methoden der kontrastiven Linguistik und Modelle der Fehleranalyse		
7.	Die grundlegenden	Володіння основоположними методологічними

	methodischen Ansätze der kontrastiven Linguistik	принципами і засадами, які використовуються у зіставному мовознавстві та основними методами дослідження, які базуються на них, вміння оптимально поєднувати їх при проведенні власних наукових досліджень
8.	Fehlerkunde und Modelle der Fehleranalyse.	Знати основні дидактико-методичні концепції поводження з помилками, вміти викласти їх та обґрунтувати свою точку зору щодо них німецькою мовою, Знати основні причини виникнення помилок, їх типові класифікації, методи, потенціал і можливості роботи з помилками у навчанні іноземної (німецької) мови для кращого її опанування.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1	Здатність до узагальнень, абстрактного мислення, поєднання аналізу та синтезу для розуміння процесів та явищ у галузях лінгвістики, літературознавства та перекладу, уміння чітко встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.
ЗК 2	Здатність формулювати нові гіпотези та вирішувати наукові задачі в галузях лінгвістики, літературознавства та перекладу, підбирати відповідні методи для їх розв'язання; володіння основними поняттями й методами лінгвістичного та літературознавчого дослідження та вміння застосовувати їх на практиці.
ЗК 3	Здатність працювати в команді, вести наукові дискусії, переконувати та впливати на інших учасників колективу; уміння знаходити компромісні рішення й брати на себе відповідальність за їх втілення.
ЗК 4	Здатність до письмової та усної комунікації рідною мовою та іноземними мовами, здатність до постійного удосконалення навичок роботи з сучасними інформаційними технологіями.
ЗК 7	Здатність до адаптації та осмислення дій у новій ситуації, до діагностування власних станів та почуттів для забезпечення ефективної та безпечної професійної діяльності, генерувати нові ідеї, проявляти ініціативу, оцінювати результати своєї праці.
ЗК 8	Здатність до осмислення предметної галузі (гуманітарні науки, лінгвістика, література, переклад) та специфіки професійної діяльності.
ЗК 9	Здатність до застосовування здобутих компетентностей в усьому діапазоні професій відповідно зі спеціальністю та повсякденному житті, розвитку та прогнозування людського буття, суспільства, духовної культури.

ФК 1	Здатність вільно орієнтуватися у різних лінгвістичних напрямках і школах, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.
ФК 2	Володіння методами наукового аналізу і структурування мовного й літературного матеріалу
ФК 3	Здатність формувати в учнів і ЗВО уміння користуватися метамовою лінгвістики, літературознавства та перекладу, виконувати передбачені навчальними програмами види мовних та літературознавчих аналізів.
ФК 4	Здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) у галузі філології, професійно застосовувати та постійно поглиблювати знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, літературознавства, перекладознавства, прикладної лінгвістики, літературної критики тощо.
ФК 5	Здатність брати участь у різних формах професійної комунікації (семінари, конференції, засідання методичного об'єднання, круглі столи, дискусії), застосовувати знання з психології, педагогіки, мовознавства, літературознавства, методики навчання іноземних мов тощо.
ФК 6	Здатність розуміти предмет, структуру і роль лінгвістики у формуванні сучасної наукової картини світу; мати чітке уявлення про походження мови, принципи і механізми її функціонування і розвитку, системний, антропоцентричний і комунікативний підходи в мовознавстві; усвідомлення ролі мови в житті соціуму; уміння розвивати в учнів та ЗВО необхідні лінгвістичні компетентності.
ФК 9	Здатність використовувати можливості мережевих програмних систем та Інтернет-ресурсів для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності.
ФК 10	Здатність критично осмислювати сучасну термінологію, наукові поняття, закони, концепції, вчення і теорії, методи дослідження гуманітарних наук, літератури, перекладу, розкривати загальні тенденції, закономірності розвитку гуманітарних наук для формування світоглядних установок, мовної картини світу.
ФК 11	Здатність моделювати та оцінювати синергетичні процеси самоорганізації та саморегуляції на основі мовних та позамовних взаємовідношень.
ФК 12	Здатність підбирати та творчо застосовувати сучасні методи дослідження гуманітарних наук для обґрунтування цілісності та єдності мовного та позамовного світу, інтерпретувати та використовувати результати досліджень.
ФК 13	Здатність використовувати професійні знання і практичні навички в галузі лінгвістики, літературознавства, перекладу та методики навчання іноземних мов і культур, зарубіжної літератури

ФК 14	Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових й усних) рідною та іноземними мовами для здійснення професійної діяльності.
ФК 16	Здатність застосовувати набуті знання з предметної галузі, сучасних методик і освітніх технологій для формування ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти.
ПРН 1	Знання та тлумачення сучасної термінології, наукових понять, законів, концепцій, учень і теорій, методів дослідження мови, літератури та перекладу. Розуміння та тлумачення загальних тенденцій, закономірностей розвитку гуманітарних наук, їх ролі у формуванні наукової картини світу.
ПРН 2	Знання та розуміння стратегії сталого розвитку та сутності взаємозв'язків між мовою та людиною як соціальною істотою.
ПРН 3	Знання методології наукового пізнання як концептуальної основи професійної діяльності викладача гуманітарних наук, розуміння динаміки розвитку сучасних наукових теорій, що оновлюють методологію дослідження мови, літератури, перекладу.
ПРН 4	Уміння відібрати і проаналізувати попередні джерела, в яких осмислюється проблема; проектувати та здійснювати емпіричні дослідження; проявляти творчі здібності під час досліджень; використовувати набуті знання з лінгвістики та літературознавства для вибору оптимальних шляхів аналізу різноманітного мовного матеріалу, художніх чи фольклорних творів, критичних праць; підготувати доповідь, наукову статтю.
ПРН 5	Уміння застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження в конкретній філологічній галузі.
ПРН 6	Уміння планувати, організовувати, здійснювати і презентувати наукове теоретичне і прикладне дослідження у конкретній філологічній галузі та обґрунтовувати його результати.
ПРН 7	Уміння оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення, аргументуючи власну позицію. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
ПРН 10	Уміння розробляти систему завдань контролю і корекції знань учнів; здійснювати усний, письмовий та тестовий контроль на заняттях; вести облік результатів контролю знань, умінь та навичок.
ПРН 12	Уміння працювати з текстовою, графічною та числовою інформацією за допомогою комп'ютера; використовувати можливості мережевих програмних систем для вирішення

	теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності; вміння користуватися електронними словниками і спеціальними програмами для пошуку необхідних матеріалів.
ПРН 13	Уміння абстрактно та критично мислити, приймати конструктивні рішення на основі прийнятих загальнолюдських цінностей буття і розвитку, логічних аргументів та перевірених фактів, гармонійного поєднання знань у галузі лінгвістики, літературознавства та перекладу.
ПРН 14	Уміння працювати в полікультурному середовищі для забезпечення успішної взаємодії у сфері науки та освіти, володіння технологіями усного і писемного спілкування державною та іноземною мовами у професійній діяльності, інформаційними технологіями і критичним ставленням до соціальної інформації.
ПРН 15	Уміння інтегрувати методи емпіричного та теоретичного рівнів дослідження в мові, літературі та перекладі, застосовувати припущення, гіпотези, теорії та концепції на рівні, необхідному для вирішення науково-дослідних завдань та проблем
ПРН 17	Уміння застосовувати здобуті компетентності у галузях лінгвістики, літературознавства і перекладу в усьому діапазоні професій згідно зі спеціальністю та у повсякденному житті для розвитку людського буття, суспільства і природи, духовної культури.
ПРН 18	Уміння актуалізувати власний потенціал, проектувати та реалізувати індивідуальні освітні траєкторії особистісного зростання.
ПРН 20	Соціальна активність, толерантне ставлення до різних думок і поглядів в умовах полікультурного середовища, дотримання морально-етичних аспектів професійної діяльності, академічної доброчесності.

Літературні джерела

1. Бондаренко К. Л. Зіставна лексикологія (гендерний та соціолінгвістичний аспекти). Навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов. Вінниця: Нова Книга, 2011. 168 с.
2. Кочерган, М.П. Загальне мовознавство. Підручник. К.: Видавн. центр «Академія», 2003. 464 с.
3. Кочерган, М. П. Контрастивна семантика на порозі нового тисячоліття // Проблеми зіставної семантики. 2001. Вип. 5. С. 3–8.
4. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства. К.: видавн. центр «Академія», 2006. 424 с.
5. Левицкий А. Э., Борисенко Н. Д., Борисов А. А., Иванов А. А., Славова Л. Л. Сравнительная типология английского, немецкого, русского и украинского языков. К.: Освита України, 2009. 360 с.
6. Левицкий В.В. Семасиология. Вінниця : Нова книга, 2006. 512 с.
7. Манакин В.Н. Сопоставительная лексикология. К.: Знання, 2004. 328 с.

8. Подолян І.Е. Національна специфіка семантики фітонімів в українській, англійській та німецькій мовах (контрастивний етнопсихолінгвістичний аналіз) : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. філол. наук : 10.02.17 - порівняльно-історичне і типологічне мовознавство. К.: Київський держ. лінгв. ун-т, 2000. 19 с.
9. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики К.: Вид-во українського Фітосоціологічного центру, 1999. 148 с.
10. Durco, P. Probleme der allgemeinen und kontrastiven Phraseologie : Am Beispiel Deutsch und Slowakisch. Heidelberg : Groos, 1994. 222 S.
11. Gnutzmann, Cl. (Hrsg.) Kontrastive Linguistik. *forum Angewandte Linguistik*, Band 19. Frankfurt am Main, Bern, New-York, Paris: Peter Lang, 1990. 156 S.
12. Koshkarjowa, L. S. Kontrastive Lexikologie der deutschen und ukrainischen Sprachen = Порівняльна лексикологія німецької і української мов : підручник. Донецьк : [ДНУ], 2009. 329 с.
13. Löbner, S. Semantik. Eine Einführung. Berlin, New-York: Walter de Gruyter, 2003. 387 S.
14. Rovere, G. Studien zum romanisch-deutschen Sprachvergleich. Tübingen : Niemeyer, 1993. 348 S.
15. Schwarz, M. / Chur, J. Semantik. Ein Arbeitsbuch. 2., überarbeitete Auflage. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 1996. 223 S.
16. Theisen, J. Kontrastive Linguistik. Tübingen : Narr Francke Attempto Verlag GmbH + Co. KG, 2016. 264 S.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, відрядження тощо).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-2) усне опитування, тести, завдання	20
Модуль 2 (теми 3-6) усне опитування, тести, завдання	40
Модуль 2 (теми 7-8) усне опитування, тести, завдання	20
ІНДЗ (реферат з презентацією, теми 1-8)	20

До силабусу також готуються матеріали навчально-методичного забезпечення:

- навчальний контент (розширений план лекцій, презентації, відео);
- тематика та зміст практичних робіт, ІНДЗ;
- завдання для підсумкового контролю (тести);
- електронне навчання в системі Moodle